

TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCILARIN KULLANDIKLARI DİL ÖĞRENME STRATEJİLERİ¹

LANGUAGE LEARNING STRATEGIES USED BY LEARNERS OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Sebahat ALAN

Öğr. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi, TÖMER,
Sebahat.Alan@tomer.ankara.edu.tr

M. Ertan GÖKMEN

Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi,
Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü,
Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, egokmen@ankara.edu.tr

Dilek PEÇENEK

Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi,
Dilbilimi Bölümü, Uygulamalı Dilbilimi Anabilim Dalı,
pecenek@ankara.edu.tr

Hasan Fehmi ÖZDEMİR

Öğr. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi, Sürekli Eğitim Merkezi,
hozdemir@ankara.edu.tr

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 1 Mart 2020
Kabul edildiği tarih: 25 Eylül 2020
Yayınlanma tarihi: 15 Aralık 2020

Article Info

Date submitted: 1 March 2020
Date accepted: 25 September 2020
Date published: 15 December 2020

Anahtar sözcükler

Yabancı Dil/Türkçe Öğrenimi; Dil Öğrenme Stratejileri; Doğrudan Stratejiler; Dolaylı Stratejiler; Bireysel Farklılıklar

Keywords

Foreign Language Learning; Learning Turkish as a Foreign Language; Language Learning Strategies; Direct Strategies; Indirect Strategies; Individual Differences

DOI: 10.33171/dtcfjournal.2020.60.2.14

Öz

Bu çalışmanın amacı, Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi TÖMER'de Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini kullanma/tercih etme düzeylerinin belirlenmesi ve bu düzeylerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Veri toplamak için Oxford tarafından geliştirilen, Cesur ve Fer tarafından Türkçeye uyarlanan Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri kullanılmıştır. İlişkisel tarama desenindeki bu çalışma sonucunda, Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerinin yüksek olduğu, en fazla kullanılan stratejilerin sosyal stratejiler, en az kullanılan stratejilerin ise duyuşsal stratejiler olduğu belirlenmiştir. Yabancı kursiyerlerin dil öğrenme stratejilerini kullanmalarında cinsiyet ve eğitim düzeyleri açısından fark olmadığı, ancak dil düzeyi ve uyruk açısından anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır.

Abstract

The aim of this study is to determine the level of language learning strategies used by learners who are learning Turkish as a foreign language at Ankara University Turkish and Foreign Languages Research and Application Center (known as TÖMER), to identify which strategies they prefer most and to examine these levels in terms of various variables. It is aimed at to see whether there is any significant difference between usages of learning strategies by age, nationality, language and educational level of students. To collect the data, Language Learning Strategies Inventory (SILL), which was developed by Oxford and whose validity and reliability were proven and adapted into Turkish by Cesur and Fer, was used. As a result of this study in which correlational research pattern was used, it was determined that the level of language learning strategies used by the learners of Turkish as a foreign language is high, the most used strategies are social strategies and the least used strategies are affective strategies. It was found that there was no statistically significant difference in the usages of language learning strategies by foreign learners in terms of gender and educational level, but there was a significant difference with regards to language level and nationality.

¹ Bu makale, "Ankara Üniversitesi TÖMER'de Türkçe ve Yabancı Dil Öğrenen Kursiyerlerin Dil Öğrenim Stratejileri" başlıklı ve 16B07300001 numaralı Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi çıktıları kullanılarak hazırlanmıştır.

1. GİRİŞ

Strateji, son 30 yıldır dil öğrenimi-öğretimi alanında sıkça araştırılan konulardan biridir. Birçok araştırmacı, yabancı dil öğreniminde stratejiyi, öğrenme sırasında, öğrencide gözlenen davranış, teknik, taktik, plan, bilinçli veya bilinçsiz yapılan işlemler ve bilişsel veya işlevsel yetenekler ve sorun çözme teknikleri olarak tanımlamaktadır (Cyr ve Germain 4). Chamot (“Issues in Language Learning...” 14), öğrenme stratejilerini öğrencilerin hedefe ulaşmak için kullandıkları bilinçli düşünce ya da eylem olarak; Cesur ve Fer (50) ise dil öğrenme stratejilerini, öğrenenlerin öğrenmeyi kolaylaştırmak amacıyla kullandıkları yöntem, davranış ve düşünceler olarak tanımlamaktadır.

Her ne kadar farklı tanımlar yapılsa da yabancı dil öğreniminde strateji, öğrencinin hedef dili öğrenmek, öğrendiklerini özümsemek, öğrendiği bilgileri yeniden kullanmak için yararlandığı teknikler ve yaptığı her türlü işlem olarak tanımlanabilir.

1970’li yıllarda öğrenen merkezli öğretim yaklaşımlarının etkisiyle yabancı dil öğretimi alanında kullanılan yöntem ve teknikler; sınıf ortamı, kullanılan eğitim araçları ve öğrenciler araştırma alanı içerisinde daha fazla yer almaya başlamıştır. Öğrencilerin yaşları, tutumları, güdülenmeleri, öğrenme stilleri ve kişilik özellikleri gibi değişkenlerin dil öğrenmeye etkileri araştırılmaya başlanmıştır. Aynı sınıfta dil öğrenenler arasındaki farkın nereden kaynaklandığı, özellikle başarılı öğrencilerin başarılarında nelerin etkili olduğu araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Yabancı dil öğreniminde bireysel özelliklerin etkisinin anlaşılması üzerine, dikkatler başarılı olan öğrencilere yönelmiştir. Stern, “What Can We Learn from the Good Language Learner?” başlıklı çalışmasıyla, yabancı dil öğreniminde başarılı olan öğrencilerin davranışları ve özellikleri konusunda çalışan araştırmacılar arasındadır. Rubin de yabancı dil öğreniminde başarılı olan öğrencilerin özelliklerini “What the “Good Language Learner” adlı makalesinde araştırmış ve bu özelliklerin neler olduğunu ayrıntılı bir biçimde açıklamıştır. Bu özellikler şu şekilde özetlenebilir:

1. Başarılı öğrenciler dil öğreniminde isteklidir ve genellikle doğru tahminlerde bulunurlar.
2. Etkili iletişim kurma ve bu iletişimden bir şeyler öğrenme yeteneğine sahiptirler.
3. Başarılı bir dil öğrencisi çoğunlukla kendisini sınırlamaz.

4. İletişime odaklanmaya ek olarak, başarılı bir dil öğrencisi dilsel biçim oluşturma eğilimindedir ve dilin örüntülerini düzenli olarak inceler.

5. Başarılı dil öğrencisi uygulayıcıdır. Sözcük sesletimi ya da cümle kurulması konusunda uygulamaya yatkındır.

6. Başarılı dil öğrencileri kendisi ile birlikte çevresindeki bireylerin de konuşmalarını takip eder.

7. Başarılı dil öğrencisi anlama önem verir. Kendisine yöneltilen herhangi bir mesajı anlamak için dilin dilbilgisi özelliklerine ya da konuşmanın yüzey yapısına dikkat etmenin yeterli olmadığını bilir (Rubin 45-47).

Dil öğreniminde öğreticinin, kullanılan yöntem ve tekniklerin yanında dil öğrenen bireyin özelliklerinin de önemli bir role sahip olduğunu ortaya koyan araştırmacılar, dil öğreniminde başarılı olan öğrencilerin dili nasıl öğrendiklerini, buna bağlı olarak da dil öğrenme stratejilerini araştırmaya başlamışlardır.

Başarılı öğrenciler tarafından kullanılan stratejiler üzerine yapılan araştırmaların en önemli sonucu, öğrencilere yalnızca dili değil, aynı zamanda daha etkin öğrenmeyi geliştirmek için kullanabilecekleri stratejilerin de öğretilmesi olmuştur (Rubin ve diğerleri 141, 282).

1. 1. Dil Öğrenme Stratejileri

Dil öğrenme stratejilerini, “*öğrenme sürecinde öğrencinin bilinçli olarak benimsediği davranışlar, adımlar, alışkanlıklar, planlar, bilişsel yetenekler ve öğrenme becerileri*” olarak tanımlayan Wenden ve Rubin (akt. Demirel 141), dil öğrenme stratejisi kullanımının öğrenci özerkliğini geliştirmede önemli bir role sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Oxford ve Cohen (1), dil öğrenme stratejilerini, dil becerilerinin geliştirilmesi için öğrenci tarafından atılan adımlar ya da gerçekleştirilen eylemler olarak tanımlamaktadırlar. Weinstein ve Mayer (325), dil öğrenme stratejilerini öğrencinin, öğrenme sürecini etkilemeyi hedefleyen davranış ve düşünceleri olarak tanımlarken, Chamot ise öğrenme sürecinde, hem dilsel hem de içeriksel bilgiyi hatırlamayı kolaylaştırmak için öğrencinin kullandığı teknik, yaklaşım ya da bilinçli eylemler olarak tanımlamaktadır (Akt: Macaro 17).

Her öğrencinin kendine özgü dil öğrenme stratejileri vardır. Öğrenci, dil öğrenimini kolaylaştırmak için kendine özgü stratejiler geliştirmektedir. Dil öğrenme stratejilerinin amaçları şu şekilde özetlenebilir (Cohen 38-39):

1. Öğrenmeyi geliştirmek,
2. Belirli görevleri yerine getirmek,
3. Belirli problemleri çözmek,
4. Öğrenmeyi daha kolay, daha hızlı ve daha eğlenceli kılmak,
5. Öğrenmedeki eksiklikleri gidermek.

Özer (19), öğrenme stratejisini "*bireyin kendi kendine öğrenmesini kolaylaştıran tekniklerin her biri*" olarak tanımlamakta ve öğrenme stratejileriyle öğrencinin bilgiyi işlemesinin ve kalıcı duruma getirmesinin amaçlandığını belirtmektedir.

Dil öğrenme stratejileri, ilk defa Rubin (45-47) tarafından 1981 yılında sınıflandırılmış ve bu stratejiler; dil öğrenmeye ve gelişimine doğrudan katkı sağlayan stratejiler ve dolaylı katkı sağlayan stratejiler olarak ikiye ayrılmış, sonrasında bu stratejiler bilişsel ve üstbilişsel stratejiler olarak sınıflandırılmıştır (Akt: Atlan 457). İkinci geniş kapsamlı sınıflandırma ise O'Malley ve Chamot tarafından 1987 yılında yapılmış, bilişsel ve üstbilişsel stratejilere sosyal ve duyuşsal eylemleri dikkate alan üçüncü bir strateji daha eklenmiştir (Akt: Atlan 457-458). Dil öğrenme stratejileri konusunda yapılan bu ilk sınıflandırmalardan sonra, en kapsamlı sınıflandırma Oxford (18-21) tarafından yapılmış ve bu sınıflandırma dil öğreticileri tarafından en fazla bilinen ve en uzun sınıflandırmadır (Cyr ve Germain 29).

Oxford dil öğrenme stratejilerini doğrudan ve dolaylı öğrenme stratejileri olarak iki ana grupta toplamış ve her ana grubu da aşağıdaki gibi alt gruplara ayırmıştır (Akt: Demirel 143-144):

I. Doğrudan Stratejiler (Direct Strategies): Doğrudan öğrenmeyle ilişkili olan bu stratejiler üç alt gruba ayrılmıştır:

1. *Bellek Stratejileri (Memory Strategies):* Bellek stratejileri, bilginin uzun süreli belleğe aktarılması ve gerekli görüldüğü durumda hatırlanarak geri getirilmesine yardımcı olur. Bellek stratejileri özellikle bireyin öğrenme stili ve kişiliği ile uyumlu olacak şekilde seçilip kullanıldığında bilginin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarılmasını sağlar (Zihinsel bağlantılar oluşturma, kavram haritaları ve anahtar sözcük gibi imgeler yaratma, iç ses kullanma, gözden geçirme, fiziksel tepkilerin veya duyuların kullanımı vb.).

2. *Bilişsel Stratejiler (Cognitive Strategies):* Bilişsel stratejiler, zihinsel şemaların ve modellerin oluşum veya yenilenmesi aşamalarında kullanılır ve öğrenilmesi hedeflenen dilde mesajların alınmasına ve iletişimin gerçekleşmesine olanak sağlar.

Bilişsel stratejiler yeni öğrenme görevlerini yerine getirmede ya da karşılaşılan problemleri çözmeye var olan bilginin yanı sıra, yeni öğrenilen bilginin işlenmesini ve örgütlenmesini de sağlar (Alıştırma yapma, tekrar etme, analiz etme, akıl yürütme, neden-sonuç ilişkilerini bulma, çevirme, transfer etme, not tutma, özetleme, önemli yerlerin altını çizme vb.).

3. *Telafi Stratejileri (Compensation Strategies)*: Telafi stratejileri, dil ile ilgili bilgi ağında var olan boşlukların doldurulması ve eksikliklerle başa çıkabilmek için kullanılır. Herhangi bir sözcüğün hatırlanamaması durumunda o sözcüğe karşılık gelebilecek bir başkasının işe koşulması veya anlatılmak istenen objeyi tanımlamak, duygu veya düşüncüyü dolaylı olarak tanımlamak bu stratejiye örnek teşkil eden durumlardır (Metindeki ipuçlarını yakalama, anlamlı tahminlerde bulunma, konuşma ve yazmadaki sınırlılıkların üstesinden gelme, mimik ve jestleri kullanma vb.).

II. Dolaylı Stratejiler (Indirect Strategies): Oxford'a (18-21) göre bu stratejiler doğrudan öğrenme ile ilişkili değildir. Bu grup altında toplanan stratejiler bireyin hedeflerine ulaşmasında ve öğrenme durumunu düzenlemesinde yardımcı olurlar. Dolaylı stratejiler de kendi içinde üçe ayrılmaktadır:

1. *Üstbilişsel Stratejiler (Metacognitive Strategies)*: Üstbilişsel stratejiler, bilişsel süreçlerin yürütülmesine yardımcı olan, öğrenmenin planlanmasına ve öğrenenin kendi gelişimini izleyebilmesine ve değerlendirebilmesine yardımcı olan stratejilerdir. Öğrenme hedeflerinin belirlenmesi, eksiklerin saptanması ve giderilmesi konusunda planlama yapma aşamalarını kapsar (Öğrenmeye odaklanma, dikkat, ön öğrenmelerin gözden geçirilmesi ve yenilerle ilişkilendirilmesi, örgütleme, amaçlı öğrenme, kendini izleme ve değerlendirme vb.).

2. *Duyuşsal Stratejiler (Affective Strategies)*: Duyuşsal stratejiler, bireyin öğrenmeye ilişkin tutum, duygu ve güdülenmelerini kontrol etmeyi sağlayan stratejiler olarak tanımlanmaktadır. Temelde, öğrenmeyi kesintiye uğratabilecek ruhsal durumların ve duygu yoğunluğunun kontrol altında tutulmasına yardımcı olurlar (Müzik dinleme veya meditasyon gibi etkinliklerle kaygıyı azaltma, kendini ödüllendirme, olumlu ifadelerle kendini teşvik etme, duygularını başka bir kişi ile paylaşma, günlük tutma vb.).

3. *Sosyal Stratejiler (Social Strategies)*: Sosyal stratejiler, öğrenciyi öğrenme sürecinde hedef dili kullananlarla iletişime yönlendirir (Soru sorma, başkaları ile işbirliği yapma, empati kurma, kültürel anlayış geliştirme, başkalarının duygu ve düşüncelerinin farkında olma vb.) (Akt: Demirel 143-144).

Son 20-25 yıl içinde dil öğrenme stratejileri konusunda İngilizce olarak yayınlanan makalelere bakıldığında, Oxford tarafından hazırlanan Dil Öğrenme Stratejileri Envanterinin güvenilirliği ve geçerliği kanıtlanmış tek dil öğrenme stratejisi değerlendirme aracı olduğu görülmektedir. Beşli Likert ölçeğine göre hazırlanmış olan bu envanter, birçok dile çevrilerek binlerce öğrenciye uygulanmış, en sık kullanılan öğrenme stratejileri belirlenmeye çalışılmış ve strateji kullanımını etkileyen yaş, cinsiyet, etnik kültür gibi değişkenler araştırılmıştır.

Son yıllarda Türkiye’de de dil öğrenme stratejileri konusunda bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların çoğunluğu üniversite öğrencilerinin dil öğrenme stratejilerini nasıl kullandıklarına ilişkin çalışmalardır. Ancak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yabancıların dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri ve en çok hangi stratejileri tercih ettikleri konusunda çok fazla çalışmaya rastlanamamıştır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi çerçevesinde dil öğrenme stratejileri konusunda Özbay ve Boylu'nun (82-96) çalışması ile Barut'un ve Boylu'nun yaptığı lisansüstü tez çalışmaları öne çıkmaktadır.

Cesur ve Fer (49-74), Türkçeye çevrilen *Dil Öğrenme Stratejileri Envanterinin* dil eşdeğerliğinin, geçerliğinin ve güvenilirliğinin incelenmesi amacıyla 768 öğrenci üzerinde bir çalışma yapmış ve Dil Öğrenme Stratejileri Envanterinin Türkçe formunun dil öğrenme stratejilerini belirlemede kullanılacak güvenilir ve geçerli ölçme aracı olarak kullanılabileceğini ortaya koymuştur. Geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış bu envanter, Türkiye’de öğrenme stratejilerinin kullanımını ölçmek amacıyla birçok araştırmacı tarafından kullanılan bir araç haline gelmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yabancıların/kursiyerlerin dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerinin saptanması, en çok ve en az tercih ettikleri stratejilerin belirlenmesi ve kursiyerlerin kullandıkları dil öğrenme stratejilerinin çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Türkçe öğrenen yabancı kursiyerlerin genel olarak dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeyi nedir?
2. Yabancı kursiyerler en çok ve en az hangi dil öğrenme stratejilerini kullanmaktadırlar?
3. Türkçe öğrenen yabancıların cinsiyete göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
4. Türkçe öğrenen yabancıların kursa devam ettikleri süreçte dil düzeylerine göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
5. Türkçe öğrenen yabancıların uyruklarına göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
6. Türkçe öğrenen yabancıların eğitim düzeylerine göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, betimsel araştırma türlerinden ilişkisel tarama deseninde (Büyüköztürk ve diğerleri 22; Fraenkel, Walle ve Hyun 330) bir araştırmadır.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın verileri, 2016 ve 2017 yılları içerisinde TÖMER'in Ankara, İstanbul (Taksim ve Kadıköy Şubeleri), Bursa, İzmir ve Alanya şubelerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 416 kursiyerden toplanmıştır. Araştırma grubu belirlenirken, uyruklar arasında bir seçime gidilmemiştir. Araştırma grubunun, belirtilen dönemde Ankara Üniversitesi TÖMER şubelerinde gönüllü olarak araştırmaya katılan, ulaşılması ve veri toplanması kolay olan kursiyerlerden oluşmasına dikkat edilmiştir. Bu durum araştırmada amaçlı örneklem (Büyüköztürk ve diğerleri 90; Fraenkel, Walle ve Hyun 92) kullanılmasına neden olmuştur.

2.3. Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında, Oxford tarafından geliştirilen, Cesur ve Fer tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanan Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri (DÖSE) kullanılmıştır. Beşli Likert tipindeki Envanter; bellek stratejileri, telafi stratejileri, bilişsel stratejiler, üstbilişsel stratejiler, duyuşsal stratejiler ve sosyal stratejilerin yer aldığı altı alt boyuttan ve 50 maddeden oluşmaktadır.

Envanterin uygulanması sonucunda alt boyutlara ilişkin altı farklı strateji puanı elde edilmekte olup, toplam puan hesaplanmamaktadır.

DÖSE, yalnızca İngilizce öğrenenler için Türkçeye uyarlanmıştır. Bu nedenle, Envanterin hem Türkçe hem de İngilizce sürümlerinin farklı uyruklara sahip Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere uygulanabilmesi için Envanterin bazı maddelerinde yer alan “İngilizce öğrenirken” ifadesi değiştirilmiş, onun yerine “Öğrendiğim dilde” ifadesi konulmuştur. Bu ifade değişikliğinden dolayı DÖSE için dilsel eşdeğerlik çalışması yapılmıştır.

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak hem özgün hem de Türkçeye uyarlanmış “Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri”nin her iki formu, 30 kişilik bir İngilizce okutmanı grubuna üç hafta arayla uygulanmıştır. Bu iki uygulama arasında hem maddeler hem de alt ölçekler arasındaki korelasyon katsayılarına bakılmıştır. Madde bazında puanlar normal dağılım göstermediği için Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı hesaplanarak ilişki tespit edilmiştir. Maddelerin tamamı arasında pozitif yönde, orta ila yüksek düzeyde ve anlamlı bir ($r=0,47 - 0,91$, $p<.01$) ilişki olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin altı alt boyutundan elde edilen puanlar ise normal dağılım gösterdiğinden, ölçeğin İngilizce ve Türkçe formlarının alt boyutları arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanarak tespit edilmiştir. Boyutların tamamı arasında yüksek düzeyde ve anlamlı bir ($r=0,76 - 0,89$, $p<.01$) ilişki olduğu belirlenmiştir. Tüm bu sonuçlar her iki formun eşdeğer olduğunu göstermiştir.

Kursiyerlere uygulanan Envanterlere kişisel bilgilerin yer aldığı bir form eklenmiştir. Araştırma sorularına yanıt alınacak şekilde oluşturulan bu form ve Envanter, verilerin daha rahat bir şekilde aktarılmasını sağlamak üzere optik form olarak tasarlanmıştır. İngilizce ve Türkçe Envanterler optik form olarak basılmış ve kursiyerlere uygulanması için TÖMER Şubelerine gönderilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmada 416 Türkçe öğrenen kursiyerden DÖSE uygulanarak toplanan verilerin analizinde araştırma sorularına paralel olarak İlişkisiz Örneklemeler İçin T-Testi, İlişkisiz Örneklemeler İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılması düşünülmüştür. Bu testlerin her ikisi de parametrik testlerdir. Bu testlerin uygulanabilmesi için DÖSE'nin altı alt boyutundan elde edilen verilere uygulanan Kolmogorov-Smirnov Normal Dağılım Testi sonucunda, verilerin normal dağılım göstermesi gerekmektedir (Büyüköztürk; Green ve Salkind; Özdamar). Yapılan

Kolmogorov-Smirnov Normal Dağılım Testi sonrasında envanterin uygulanması sonucunda altı alt boyuta ilişkin elde edilen verilerin KS test sonuçlarının anlamlı olduğu ($p < .05$) görülmüştür. Bu sonuç, elde edilen puanların normal dağılım göstermediğini kanıtlamaktadır. Bu nedenle yapılan analizlerde parametrik olmayan (non-parametric) teknikler kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Genel Betimsel Analizler

TÖMER Şubelerinde Türkçe öğrenen kursiyerlerin dil öğrenme stratejilerini belirlemek üzere yapılan bu çalışmaya 245 kadın ve 171 erkek olmak üzere toplam 416 yabancı kursiyer katılmıştır. Yapılan araştırma ile ilgili genel betimsel istatistikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Kursiyerlerin Sosyo-Demografik Bilgileri

Değişkenler	Grup	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yaş	20 ve altı yaş	85	20,4	20,4	20,4
	21-25 arası yaş	111	26,7	26,7	47,1
	26 ve üzeri yaş	220	52,9	52,9	100,0
	Toplam	416	100,0	100,0	
Eğitim Durumu	Lise ve altı	125	30,0	30,0	30,0
	Önlisans ve Lisans	214	51,4	51,4	81,5
	Lisansüstü	77	18,5	18,5	100,0
	Toplam	416	100,0	100,0	
Dil Düzeyi	Temel	132	31,7	31,7	31,7
	Orta	164	39,4	39,4	71,2
	Yüksek	120	28,8	28,8	100,0
	Toplam	416	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan kursiyerlerin yaşları 18 ile 65 arasında değişmektedir. Yaş aralığının fazla olması nedeniyle, üç farklı yaş grubu aralığına göre gruplandırılmıştır. Araştırmaya katılan kursiyerlerin % 20,4'ünü 20 yaş ve altı yaş grubundaki kursiyerler, % 26,7'sini 21-25 yaş arasındaki kursiyerler, % 52,9'unu ise 26 yaş ve üzerindeki kursiyerler oluşturmaktadır.

Kursiyerlerin eğitim durumu incelendiğinde ise 416 yabancı kursiyerden 125'inin lise ve altı bir eğitim kurumundan, 214'ünün önlisans ve lisans programından, 77'sinin ise lisansüstü programlardan mezun olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan yabancı kursiyerlerin Türkçe dil düzeyleri, Ankara Üniversitesi TÖMER'deki kur sistemine göre düzeylere ayrılmıştır. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan dil düzeylerine göre Temel Düzey A1-A2'ye, Orta Düzey B1'e, Yüksek Düzey ise B2 ve C1'e denk gelmektedir. Tablo 1'den de anlaşılacağı üzere, Temel Düzeyde 132, Orta Düzeyde 164, Yüksek Düzeyde ise 120 kursiyer Türkçe öğrenmektedir. Uygulanan envanter sayısı bakımından en fazla kursiyer sayısına sahip olan düzeyin orta düzey olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan kursiyerler, çok farklı uyruklara sahiptirler. Bu kursiyerlerin kullandıkları dil öğrenme stratejilerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla aynı uyruktan en az 10 kursiyerin bulunması gerektiği düşünülmüş ve yapılacak karşılaştırmalarda 10'un altında bulunan sayılar "diğer" bölümünde gösterilmiştir. Tablo 2'den de anlaşılacağı gibi 416 yabancı kursiyer arasında birinci sırayı Güney Koreli kursiyerlerin (61), ikinci sırayı Rus kursiyerlerin (43), üçüncü sırayı ise Suriyeli (41) kursiyerlerin aldığı görülmektedir.

Tablo 2: Kursiyerlerin Uyruklara Göre Dağılımı

Uyruk	Kursiyer Sayısı
Güney Koreli	61
Rus	43
Suriyeli	41
Filistinli	25
Ukraynalı	25
İranlı	21
Iraklı	21
Çinli	16
Suudi	13
Kazak	12
Japon	10
Diğer	128
TOPLAM	416

3.2. Yabancı Kursiyerlerin Strateji Kullanımlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde, Türkçe öğrenen kursiyerlerin genel olarak dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeyi, en fazla ve en az tercih ettikleri dil öğrenme stratejileri belirlenmiş ve kursiyerlerin kullandıkları dil öğrenme stratejileri cinsiyet, dil düzeyi, uyruk ve eğitim düzeyleri açısından istatistiki olarak değerlendirilerek bu değişkenler açısından kullanılan dil öğrenme stratejileri arasında anlamlı fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma soruları sırasıyla ele alınmıştır:

1) Türkçe öğrenen yabancı kursiyerlerin genel olarak dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeyi nedir?

Genel olarak strateji kullanım düzeyinin 3,55 olduğu görülmüştür (Tablo 3). Oxford ve Burry-Stock (12), dil öğrencilerinin strateji kullanım düzeylerini, Dil Öğrenme Stratejileri Envanterinden aldıkları ortalama puanlara göre şu şekilde sınıflamışlardır: 3.5-5.0 arası yüksek, 2.5-3.4 arası orta, 1.0-2.4 arası ise düşük düzey. Bu ortalamalardan yola çıkarak kursiyerlerin strateji kullanım düzeyine bakıldığında, yabancı uyruklu kursiyerlerin strateji kullanım düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Kursiyerlerin Dil Öğrenme Stratejilerini Kullanım Düzeyleri

Hedef Dil	Bellek Stratejileri	Bilişsel Stratejiler	Telafi Stratejileri	Üstbilişsel Stratejiler	Duyuşsal Stratejiler	Sosyal Stratejiler	Stratejileri Kullanma Düzeyi Ortalaması
Türkçe	3,24	3,57	3,49	3,84	3,23	3,96	3,55

2) Yabancı kursiyerler en çok ve en az hangi dil öğrenme stratejilerini kullanmaktadırlar?

Araştırmaya katılan kursiyerlerin en fazla kullandıkları stratejiler araştırıldığında, Tablo 3'te de görüldüğü gibi, Türkçe öğrenen kursiyerlerin en fazla kullandıkları stratejilerin 3,96 kullanım düzeyiyle sosyal stratejiler olduğu görülmüştür. En az kullanılan stratejilerin ise, 3,23 kullanma düzeyiyle duyuşsal stratejiler olduğu saptanmıştır.

3) Türkçe öğrenen yabancıların cinsiyete göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmaya katılan kadınlarla erkeklerin dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek için İlişkisiz Örneklem T-Testi yapılması düşünülmüştür. Ancak normal dağılım varsayımı karşılanamadığı

için cinsiyete göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri puanları İlişkisiz Örneklem T-Testinin parametrik olmayan karşılığı olan Mann Whitney U Test ile test edilmiştir. Test sonuçları Tablo 4'te özetlenmiştir:

Tablo 4: Cinsiyete Göre Dil öğrenme Stratejilerini Kullanma düzeylerinin Karşılaştırılması (Mann Whitney U Testi)

Dil Öğrenme Stratejileri	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U Değeri	p
Bellek Stratejileri	Kadın	245	3,25	0,61	213,74	52367,00	19663,000	,286
	Erkek	171	3,22	0,54	200,99	34369,00		
Bilişsel Stratejiler	Kadın	245	3,60	0,56	217,02	53171,00	18859,000	,083
	Erkek	171	3,52	0,53	196,29	33565,00		
Telafi Stratejileri	Kadın	245	3,51	0,67	215,63	52829,00	19201,000	,146
	Erkek	171	3,45	0,52	198,29	33907,00		
Üstbilişsel Stratejiler	Kadın	245	3,83	0,63	208,90	51180,50	20849,500	,935
	Erkek	171	3,84	0,57	207,93	35555,50		
Duyuşsal Stratejiler	Kadın	245	3,24	0,64	209,58	51346,50	20683,500	,826
	Erkek	171	3,23	0,64	206,96	35389,50		
Sosyal Stratejiler	Kadın	245	4,00	0,62	216,68	53086,00	18944,000	,096
	Erkek	171	3,91	0,62	196,78	33650,00		

Tablo 4 incelendiğinde, yapılan Mann Whitney U Testi sonucunda cinsiyete göre, dil öğrenme stratejileri puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı ($p>.05$) görülmüştür.

4) Türkçe öğrenen yabancıların kursa devam ettikleri kura/dil düzeylerine göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Farklı dil düzeylerinde (temel, orta, yüksek) Türkçe öğrenen kursiyerlerin Dil Öğrenme Stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını araştırmak amacıyla İlişkisiz Örneklem İçin Tek Yönlü Varyans Analizi - ANOVA yapılması düşünülmüştür. Ancak normal dağılım varsayımı karşılanamadığı için devam ettikleri kura/Türkçe dil düzeylerine göre dil öğrenme stratejileri arasında anlamlı fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem için tek yönlü ANOVA Testinin parametrik olmayan karşılığı olan Kruskal Wallis Testi ile test edilmiştir. Test sonuçları tablo 5'te özetlenmiştir:

Tablo 5: Dil Düzeyine Göre Dil Öğrenme Stratejilerini Kullanma Düzeyinin Karşılaştırılması (Kruskal Wallis Testi)

Dil Öğrenme Stratejileri	Kur	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Bellek Stratejileri	Temel	132	3,27	0,57	214,23	2	2,039	0,361	
	Orta	164	3,19	0,65	198,14				
	Yüksek	120	3,27	0,50	216,36				
Bilişsel Stratejiler	Temel	132	3,52	0,62	194,27	2	3,827	0,148	
	Orta	164	3,55	0,57	208,69				
	Yüksek	120	3,64	0,44	223,90				
Telafi Stratejileri	Temel	132	3,45	0,63	198,95	2	1,783	0,410	
	Orta	164	3,46	0,62	208,42				
	Yüksek	120	3,55	0,57	219,12				
Üstbilişsel Stratejiler	Temel	132	3,91	0,67	227,23	2	9,513	0,009	Temel-Orta
	Orta	164	3,73	0,55	186,44				
	Yüksek	120	3,89	0,56	218,05				
Duyuşsal Stratejiler	Temel	132	3,29	0,68	218,81	2	5,569	0,059	
	Orta	164	3,14	0,64	191,21				
	Yüksek	120	3,30	0,58	220,78				
Sosyal Stratejiler	Temel	132	3,92	0,69	204,25	2	3,741	0,154	
	Orta	164	3,92	0,59	199,10				
	Yüksek	120	4,06	0,56	226,02				

Tablo 5 incelendiğinde, devam edilen kura göre dil öğrenme stratejilerinden yalnızca üstbilişsel stratejilerin puanları arasında anlamlı farklılık olduğu ($p < .05$) görülmüştür. Hangi grup ya da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirleyebilmek için parametrik olmayan Dunn Çoklu Karşılaştırma Testi uygulanmıştır. Uygulanan analiz sonucunda; Temel düzeyde Türkçe öğrenen yabancılara ait üstbilişsel stratejilerin puanlarının, orta düzeyde Türkçe öğrenenlerin puanlarına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

5) Türkçe öğrenen yabancıların uyruklarına göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın diğer bir sorusu da “Türkçe öğrenen yabancıların uyruklarına göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusudur. TÖMER’de Türkçe öğrenen yabancılar, uyruklarına göre 12 farklı gruba ayrılmıştır. Aynı uyruktan 10 ve daha fazla kursiyerin olduğu uyruklar

karşılaştırmaya dâhil edilmiş, kursiyer sayısı 10'un altındaki uyruklar, uyruklar arası karşılaştırmaya dâhil edilmeyip "Diğer" altındaki grupta yer almıştır. Bu nedenle İlişkiziz Örneklemeler İçin Tek Yönlü ANOVA Testi yapılması düşünülmüştür. Ancak normal dağılım varsayımı karşılanamadığı ve bazı gruplarda yer alan kursiyer sayısı parametrik testler için eşik değer olan 30'un altına düştüğü için uyruğa göre dil öğrenme stratejileri arasında anlamlı fark olup olmadığı ilişkiziz örneklemeler için tek yönlü ANOVA Testinin parametrik olmayan karşılığı olan Kruskal Wallis Testi ile test edilmiştir. Test sonuçları tablo 6' da özetlenmiştir:

Tablo 6: Uyruklara göre Dil Öğrenme Stratejilerini Kullanma Düzeyleri

Dil Öğrenme Stratejileri	Kur	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Bellek Stratejileri	G. Koreli	61	3,30	0,53	214,39	11	5,565	0,901	
	Rus	43	3,21	0,56	202,67				
	Suriyeli	41	3,19	0,54	193,11				
	Filistinli	25	3,36	0,53	227,66				
	Ukraynalı	25	3,27	0,44	214,36				
	İranlı	21	3,29	0,65	228,31				
	İraklı	21	3,31	0,51	228,00				
	Çinli	16	3,42	0,63	240,06				
	Suudi	13	3,30	0,49	216,85				
	Kazak	12	3,02	0,68	176,42				
Japon	10	3,04	0,78	187,60					
Diğer	128	3,23	0,70	201,09					
Bilişsel Stratejiler	G. Koreli	61	3,43	0,56	172,12	11	18,435	0,072	
	Rus	43	3,71	0,54	244,10				
	Suriyeli	41	3,65	0,62	222,65				
	Filistinli	25	3,40	0,58	167,52				
	Ukraynalı	25	3,55	0,29	202,56				
	İranlı	21	3,71	0,46	250,21				
	İraklı	21	3,71	0,38	240,50				
	Çinli	16	3,76	0,48	233,84				
	Suudi	13	3,57	0,70	208,04				
	Kazak	12	3,45	0,55	189,58				
Japon	10	3,41	0,69	182,40					
Diğer	128	3,54	0,60	207,11					
Telafi Stratejileri	G. Koreli	61	3,46	0,60	195,01	11	21,220	0,031	Filistinli-Rus Filistinli-Suriyeli Filistinli-Kazak Filistinli-İranlı Filistinli-Diğer Ukraynalı- Suriyeli Ukraynalı-Kazak Ukraynalı-İranlı Suudi-İranlı G. Koreli-İranlı
	Rus	43	3,59	0,54	225,29				
	Suriyeli	41	3,65	0,55	238,02				
	Filistinli	25	3,22	0,45	145,50				
	Ukraynalı	25	3,29	0,60	167,62				
	İranlı	21	3,67	0,59	262,19				
	İraklı	21	3,38	0,70	197,10				
	Çinli	16	3,50	0,51	204,34				
	Suudi	13	3,24	0,91	173,92				
	Kazak	12	3,68	0,44	251,88				
Japon	10	3,43	0,69	208,20					
Diğer	128	3,50	0,68	213,17					
Üstbilişsel Stratejiler	G. Koreli	61	3,71	0,59	177,30	11	13,758	0,247	
	Rus	43	3,82	0,70	210,92				
	Suriyeli	41	3,93	0,57	225,09				

	Filistinli	25	3,71	0,67	181,90				
	Ukraynalı	25	3,69	0,49	173,38				
	İranlı	21	4,08	0,56	263,12				
	Iraklı	21	3,94	0,53	227,74				
	Çinli	16	3,96	0,64	222,78				
	Suudi	13	3,88	0,57	218,12				
	Kazak	12	3,80	0,68	211,88				
	Japon	10	3,84	0,69	210,80				
	Diğer	128	3,87	0,64	213,92				
	G. Koreli	61	3,22	0,67	201,55				
	Rus	43	3,32	0,55	226,87				Kazak-İranlı
	Suriyeli	41	3,30	0,62	221,16				Kazak-Suudi
	Filistinli	25	3,24	0,59	210,48				Kazak-Çinli
	Ukraynalı	25	2,99	0,59	162,22				Ukraynalı-Rus
Duyuşsal	İranlı	21	3,43	0,58	244,71	11	20,746	0,036	Ukraynalı-İranlı
Stratejiler	Iraklı	21	3,35	0,57	231,33				Ukraynalı-Suudi
	Çinli	16	3,57	0,75	271,34				Ukraynalı-Çinli
	Suudi	13	3,50	0,59	269,88				Diğer-Suudi
	Kazak	12	2,93	0,91	154,08				Diğer-Çinli
	Japon	10	3,12	0,71	195,10				G. Koreli-Çinli
	Diğer	128	3,16	0,66	192,61				
	G. Koreli	61	3,87	0,65	187,28				
	Rus	43	4,12	0,51	237,66				
	Suriyeli	41	3,92	0,65	201,56				
	Filistinli	25	3,89	0,64	189,84				
	Ukraynalı	25	3,90	0,69	203,64				
Sosyal	İranlı	21	4,07	0,59	242,76	11	11,648	0,391	
Stratejiler	Iraklı	21	3,84	0,58	179,71				
	Çinli	16	4,01	0,73	227,63				
	Suudi	13	3,68	0,69	157,31				
	Kazak	12	4,06	0,47	221,21				
	Japon	10	3,95	0,61	208,10				
	Diğer	128	3,99	0,64	216,38				

Tablo 6 incelendiğinde, Türkçe öğrenen yabancıların uyruklarına göre dil öğrenme stratejilerinden aldıkları puanlar arasında yapılan karşılaştırma sonucunda, telafi stratejilerinden ve duyuşsal stratejilerden alınan puanlar arasında anlamlı farklılık olduğu ($\chi^2_{(11)}=21,220$ ve ($\chi^2_{(11)}=20,7436$, $p<.05$) görülmüştür. Hangi grup ya da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirleyebilmek için parametrik olmayan Dunn Çoklu Karşılaştırma Testi uygulanmıştır. Uygulanan analiz sonucunda;

- Filistinli kursiyerlerin; Rus, Suriyeli, Kazak, İranlı ve Diğer başlığı altında toplanan kursiyerlere göre telafi stratejileri puanlarının anlamlı düzeyde düşük olduğu,
- Ukraynalı kursiyerlerin; Suriyeli, Kazak ve İranlı kursiyerlere göre telafi stratejileri puanlarının anlamlı düzeyde düşük olduğu,

- Suudi kursiyerlerin, İranlı kursiyerlere göre telafi stratejileri puanlarının anlamlı düzeyde düşük olduğu,
- Güney Koreli kursiyerlerin, İranlı kursiyerlere göre telafi stratejileri puanlarının anlamlı düzeyde düşük olduğu,
- Kazak kursiyerlerin; İranlı, Suudi ve Çinli kursiyerlere göre duyuşsal stratejilerin puanlarının anlamlı düzeyde düşük olduğu,
- Ukraynalı kursiyerlerin; Rus, İranlı, Suudi ve Çinli kursiyerlere göre duyuşsal stratejilerin puanlarının anlamlı düzeyde düşük olduğu,
- Diğer başlığı altında toplanan kursiyerlerin; Suudi ve Çinli kursiyerlere göre duyuşsal stratejilerin puanlarının anlamlı düzeyde düşük olduğu,
- Güney Koreli kursiyerlerin, Çinli kursiyerlere göre duyuşsal stratejilerin puanlarının anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir.

6) Türkçe öğrenen yabancıların eğitim düzeylerine göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın beşinci sorusu “Türkçe öğrenen yabancıların eğitim düzeylerine göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusudur. TÖMER bünyesinde Türkçe öğrenen yabancılar eğitim düzeylerine göre üç farklı gruba ayrıldığından (Lise ve altı, Önlisans ve Lisans ile Lisansüstü) İlişkisiz Örneklem İçin Tek Yönlü ANOVA testi yapılması düşünülmüştür. Ancak normal dağılım varsayımı karşılanamadığı için eğitim düzeyine göre dil öğrenme stratejileri arasında anlamlı fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem için tek yönlü ANOVA Testinin parametrik olmayan karşılığı olan Kruskal Wallis Testi ile test edilmiştir. Test sonuçları Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7: Eğitim Düzeyine Göre Dil Öğrenme Stratejilerini Kullanma Düzeyleri Puanlarının Karşılaştırılması (Kruskal Wallis Testi)

Dil Öğrenme Stratejileri	Kur	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Bellek Stratejileri	Lise ve altı	125	3,33	0,59	226,08				
	Önlisans ve Lisans	214	3,19	0,56	201,06	2	3,838	0,147	
	Lisansüstü	77	3,22	0,63	200,62				
Bilişsel Stratejiler	Lise ve altı	125	3,57	0,60	208,30				
	Önlisans ve Lisans	214	3,56	0,54	209,39	2	0,037	0,982	
	Lisansüstü	77	3,57	0,52	206,35				

Telafi Stratejileri	<i>Lise ve altı</i>	125	3,49	0,67	212,38			
	<i>Önlisans ve Lisans</i>	214	3,49	0,61	209,50	2	0,590	0,745
	<i>Lisansüstü</i>	77	3,46	0,54	199,41			
Üstbilişsel Stratejiler	<i>Lise ve altı</i>	125	3,83	0,66	210,79			
	<i>Önlisans ve Lisans</i>	214	3,82	0,58	204,22	2	0,674	0,714
	<i>Lisansüstü</i>	77	3,88	0,61	216,68			
Duyuşsal Stratejiler	<i>Lise ve altı</i>	125	3,25	0,67	213,67			
	<i>Önlisans ve Lisans</i>	214	3,23	0,61	206,51	2	0,336	0,845
	<i>Lisansüstü</i>	77	3,23	0,68	205,64			
Sosyal Stratejiler	<i>Lise ve altı</i>	125	3,96	0,63	208,68			
	<i>Önlisans ve Lisans</i>	214	3,95	0,61	206,27	2	0,261	0,878
	<i>Lisansüstü</i>	77	3,99	0,63	214,40			

Tablo 7 incelendiğinde, yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda eğitim düzeyine göre, dil öğrenme Stratejileri puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı ($p > .05$) görülmüştür.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmaya katılan yabancı uyruklu kursiyerlerin dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeyi ortalaması 3,55'tir. Bu düzeyin oldukça yüksek bir düzey olduğunu söylemek olasıdır. Bu sonuç, Boylu ve Özbay tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik taşımaktadır. Boylu ve Özbay (74), kursiyerlerin dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyi ortalamasını 3,50 olarak tespit etmişlerdir. Barut (54), Türkiye'de Türkçe öğrenen 130 yabancı üniversite öğrencisinin kullandığı dil öğrenme stratejileri üzerine yaptığı çalışmada, yabancı öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini 3,30 oranla orta düzeyde kullandıklarını belirlemiştir. Bölükbaş (61) tarafından yapılan çalışmada ise, Türkçe öğrenen öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini orta düzeyde kullandıkları ortaya konmuştur. Kılıç ve Padem'in (667) üniversite hazırlık sınıfında eğitim alan 461 Türk öğrenci ile yaptıkları araştırmanın sonucuna göre, bu öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeyi 3,06'dır. Bu oran orta düzey olarak görülmektedir. Onursal Ayırır, Arnoğul ve Ünal (64) tarafından yapılan benzeri bir çalışmada 343 hazırlık sınıfı öğrencisinden kadınların dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerinin 2,68, erkeklerin ise 3,12 olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamızda da ise, Türk öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini orta düzeyde kullandıkları görülmektedir. Z.M. Altan'ın (28) yaptığı çalışmada ise Türk öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerinin 3,26 olduğu görülmektedir.

Yabancı kursiyerlerin en çok tercih ettikleri dil öğrenme stratejileri, 3,96 kullanım düzeyiyle dolaylı stratejilerden sosyal stratejiler olurken en az tercih ettikleri stratejiler ise 3,23 kullanım düzeyiyle yine dolaylı stratejilerden duyuşsal stratejiler olmuştur. Sosyal stratejilerden sonra en çok tercih edilen stratejiler ise üstbilişsel stratejiler olmuştur. Barut (54); Akın ve Çetin (1028), yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler üzerinde yaptıkları çalışmalarda en çok kullanılan stratejilerin telafi stratejileri ile sosyal stratejiler olduğunu, en az kullanılan stratejilerin ise duyuşsal stratejiler olduğunu belirtmektedirler. Bu araştırmacıların çalışmalarının sonuçları ile çalışmamızın sonuçları hemen hemen örtüşmektedir. Ayrıca çalışmamızın sonuçları, Boylu'nun "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Dil Öğrenme Stratejilerini Kullanma Düzeyleri" adlı Yüksek Lisans Tezinde 395 katılımcı ile gerçekleştirdiği araştırmanın sonuçlarıyla büyük oranda benzerlik taşımaktadır. Boylu'nun (73-74) araştırmasında yabancı öğrencilerin en fazla tercih ettikleri stratejiler 3,75 kullanım düzeyiyle üstbilişsel stratejilerdir, en az tercih ettikleri stratejiler ise bu çalışmada olduğu gibi 3,22 kullanım düzeyiyle duyuşsal stratejilerdir. Çalışmamızın sonuçları, Altan'ın yaptığı çalışmayla da benzerlik göstermektedir. Altan'ın (28) yaptığı çalışmada da Türk öğrencilerin en çok tercih ettikleri dil öğrenme stratejilerinin 3,55 kullanım düzeyiyle sosyal stratejiler olduğu ortaya çıkmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yabancı uyruklu kursiyerler üzerinde yapılan bu araştırmada kadınların dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyinin erkeklere göre yüksek olduğu saptanmıştır. Dil öğrenme stratejileri konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde, büyük bir çoğunlukta kadınların erkeklere göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Oxford ve Ehrman (363), kadınların dil öğrenme stratejilerini kullanmaya erkeklerden daha yatkın olduklarının yapılan çalışmalarla ortaya konulduğunu belirtmektedir. Nitekim Oxford ve Ehrman (379), 273 erkek, 247 kadın olmak üzere, toplam 520 katılımcı ile yaptığı çalışmayla, kadınlarla erkeklerin dil öğrenme stratejilerini kullanmaları arasında kadınlar lehine anlamlı bir farkın olduğunu ortaya koymuştur. Dreyer ve Oxford (72) tarafından Güney Afrikalı öğrenciler ile yapılan bir araştırmanın sonucu da kadınların erkeklere göre stratejileri daha fazla kullandıklarını ortaya koymuştur. Onursal Ayırır, Arıoğul ve Ünal (65) tarafından 343 öğrenci ile yapılan çalışmanın sonucu da çalışmamızın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Akın ve Çetin (1029), ayrıca Demirel (148) tarafından yapılan çalışmalarda da kadın öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini kullanma oranlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Ancak çalışmamızda her ne kadar kadınların stratejileri kullanım

ortalaması erkeklere göre yüksek olsa da, yapılan istatistikler kadınlarla erkeklerin kullandıkları dil öğrenme stratejileri puanları arasında anlamlı fark olmadığını ortaya koymuştur. Bu sonuç, Boylu ve Özbay ile Barut'un çalışmalarının sonuçlarıyla benzerlik taşımaktadır. Boylu ve Özbay (75) ile Barut (57) da kadın öğrencilerle erkek öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuşlardır. Ancak, bu sonuç, Varışoğlu'nun Türkçe öğrenen Litvanyalı öğrenciler ile yaptığı çalışmasının sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Varışoğlu (539), kadın ve erkeklerin kullandıkları dil öğrenme stratejileri arasında anlamlı fark olduğunu belirtmektedir.

Yabancı kursiyerlerin dil düzeylerine göre dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasında fark olup olmadığına bakıldığında ise temel düzeyde Türkçe öğrenenlere ait üstbilişsel strateji puanlarının, orta düzeyde Türkçe öğrenenlerin puanlarına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç, O'Malley ve Chamot'un ("The Learning Strategies...") orta düzey öğrencilerin başlangıç düzeyindekilere göre daha çok üstbilişsel strateji kullandıklarına ilişkin belirlemeleriyle ve ayrıca Barut'un (60) ulaştığı sonuçlarla benzerlik taşımaktadır.

Türkçe öğrenen yabancıların uyruklarına göre dil öğrenme stratejilerinden aldıkları puanlar arasında yapılan karşılaştırma sonucu, telafi stratejilerinden ve duyuşsal stratejilerden aldıkları puanlar arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bu sonuç da bize farklı uyruklara sahip öğrencilerin strateji kullanım düzeylerinin birbirlerinden farklı olduğunu göstermektedir. Bedell ve Oxford (56) tarafından İngilizce öğrenen Çinli öğrenciler ile yapılan bir araştırma, Çinli öğrencilerin en fazla tercih ettikleri stratejilerin telafi stratejileri olduğunu, en az kullanılan stratejilerin ise bellek stratejileri ile üstbilişsel stratejiler olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmamızda Türkçe öğrenen Çinli öğrencilerin en fazla tercih ettikleri stratejiler sosyal stratejiler olurken en az tercih ettikleri stratejiler ise bellek stratejileridir. Bu iki çalışmanın sonuçları yalnızca en az tercih edilen stratejilerin bellek stratejileri olması açısından birbiriyle örtüşmektedir. Türkiye'de Türkçe öğrenen farklı uyruklara sahip yabancılar üzerinde fazla çalışmaya rastlanamadığından bu açıdan bir karşılaştırma yapılamamaktadır.

Araştırma sonucunda, Türkçe öğrenen yabancı kursiyerlerin eğitim düzeyine göre dil öğrenme stratejileri puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu durumda, kursiyerlerin eğitim düzeyinin, strateji kullanım düzeyini anlamlı şekilde etkilemediği söylenebilir.

Öz olarak, çalışma kapsamında yabancı uyruklu kursiyerlerin dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeyinin yüksek olduğu sonucu çıkmıştır. Bu sonuç, Türkçe öğrenen kursiyerlerin bireysel öğrenme yolları ve tercihleriyle ilgili gerçekleştirdikleri işlemlerin niceliğine ilişkin bilgi vermektedir.

Yabancı kursiyerlerin en çok tercih ettikleri dil öğrenme stratejileri, dolaylı stratejilerden sosyal stratejilerdir. Türkçe öğrenen yabancı kursiyerlerin sosyal Stratejileri (soru sorma, başkaları ile işbirliği yapma, kültürel anlayış geliştirme vb.) kullanmaları, dil çevresine, öğrenme bağlamına, öğrenme sürecinde anadili ya da yabancı dil olarak Türkçe konuşucularıyla iletişim kurma eğilimine ya da davranışına işaret etmektedir.

Sosyal stratejilerden sonra en çok tercih edilen stratejilerin üstbilişsel stratejiler olduğu görülmektedir. Bu görünüm, kursiyerlerin genel öğrenmeleri konusundaki farkındalıklarına; başka bir anlatımla, öğrenme hedeflerinin belirlenmesine, eksiklerin bilinmesi ve giderilmesi konularındaki öz düzenlemelere ve ilgili eylemlere (sözelimi, öğrenmeye odaklanma, dikkat, ön öğrenmelerin gözden geçirilmesi ve yenilerle ilişkilendirilmesi, örgütleme, amaçlı öğrenme, kendini izleme ve değerlendirme) ilişkindir.

Kursiyerlerin en az tercih ettikleri stratejiler ise yine dolaylı stratejiler kapsamında duyuşsal stratejiler olmuştur. Duyuşsal stratejiler, bireyin öğrenmeye ilişkin tutum, duygu ve güdülenmelerini kontrol etmeyi sağlayan stratejiler olarak tanımlanmaktadır. Bu stratejiler, öğrenmeyi kesintiye uğratabilecek ruhsal durumların ve duygu yoğunluğunun kontrol altında tutulmasına yardımcı olurlar. Kaygıyı azaltma yöntemleri kullanma, kendini ödüllendirme, olumlu ifadelerle kendini teşvik etme, duygularını başka bir kişi ile paylaşma gibi eylemlerle strateji kullanımına aktarılırlar. Duyuşsal stratejilerin en az tercih edilen stratejiler olması ve bu stratejilerin kaygı ve güdülenme kavramlarıyla ilişkisi öğretim sürecinde duyuşsal stratejilerin kullanımının desteklenmesi gerektiğinin altını çizmektedir.

Çalışma kapsamında değişik kültür çevrelerinden gelen öğrencilerin farklı öğrenme stratejileri kullanma eğiliminde oldukları saptanmıştır. Buna ilişkin olarak, ülke özelinde kullanılan stratejiler dikkate alınabileceği gibi, kültür çevreleri özelinde de sınırlamalar yapılabilir ve aynı kültür çevresi, fakat farklı ülkeden gelen öğrenciler için kullandıkları ortak öğrenme stratejileri temelinde yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi ile ilgili öğretim araçları geliştirilmesi üzerinde durulabilir.

Araştırmanın sonuçları, strateji tercihleriyle ilgili görünüşleri dolayısıyla strateji öğretiminde ağırlık verilmesi ve pekiştirilmesi gereken yönleri ortaya çıkarmıştır. Buna ilişkin olarak tercih edilen ve edilmeyen stratejilerin içerikleri eğitim programlarında ilgili araç gereçle pekiştirilecek ve desteklenecek öğretim önerileri olarak değerlendirilebilir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda giderek artan taleplerin çeşitliliği de göz önüne alındığında öğrenme stratejileri temelinde öğretim araçlarının üretilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında da öğrenme stratejileri çalışmaları yapılması ve değerlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, Hüsnü ve Mustafa Çetin. "Cinsiyet Faktörünün Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenim Stratejilerine Etkisi (Bosna Hersek Örneği)." *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 5. 2 (2016): 1021-1032.
- Altan, Z. Mustafa. "Language Learning Strategies and Foreign Language Achievement," *Eğitim ve Bilim* 28.129 (2003): 25-31.
- Atlan, Janet. "Stratégie d'Apprentissage d'une Langue Etrangère et Traitement Pédagogique: Aperçu d'une Méthodologie de Recherche." *ASP la Revue du GERAS* 7. 10 (1995): 453-471.
- Barut, Aysun. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Üniversite Öğrencilerinin Kullandıkları Dil Öğrenme Stratejileri Üzerine bir Değerlendirme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015.
- Bedell, David A. ve Rebecca L. Oxford. "Cross-Cultural Comparisons of language Learning Strategies in the People's Republic of China and Other Countries." Ed. Rebecca L. Oxford, *Language Learning Strategies Around the World: Cross-Cultural Perspectives*. Mānoa, Honolulu: University of Hawai, 1996. 61-74.
- Boylu, Emrah. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Dil Öğrenme Stratejilerini Kullanma Düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015.
- Boylu, Emrah ve Murat Özbay. "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Dil Öğrenme Stratejilerini Kullanma Düzeyleri." *Route Educational and Social Science Journal* 2. 3 (2015): 67-86.

- Bölükbaş, Fatma. "The Effect of Language Learning Strategies on Learning Vocabulary in Teaching Turkish as a Foreign Language." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 28. 3 (2013): 55-68.
- Büyüköztürk, Şener. *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi, 2013.
- Büyüköztürk, Şener ve diğerleri. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi, 2014.
- Cesur, M. Onur ve Seval Fer. "Dil Öğrenme Stratejileri Envanterinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması Nedir?" *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi* 4. 2 (2007): 49-74.
- Chamot, Anna Uhl. "The Learning Strategies of ESL Students." Ed. Anita Wenden ve Joan Rubin, *Learner Strategies in Language Learning* Hemel Hempstead: Prentice-Hall, 1987. 71-85.
- . "Issues in Language Learning Strategy Research and Teaching." *Electronic Journal of Foreign Language Teaching* 1 (2004): 14-26.
- Cohen, D. Andrew. "Coming to Terms with Language Learner Strategies. Surveying the Experts." *Language Learner Strategies* Ed. Andrew D. Cohen ve Ernesto Macaro, Oxford - New York: Oxford University Press, 2011. 29-45.
- Cyr, Paul ve Claude Germain. *Les Stratégies d'Apprentissage. "Didactique des Langues Etrangères*. Paris: CLE International. 1998.
- Demirel, Melek. "Üniversite Öğrencilerinin Kullandıkları Dil Öğrenme Stratejileri." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education)* 43 (2012): 141-153.
- Dreyer, Carisma ve Rebecca L. Oxford. "Learning Strategies and Other Predictors of ESL Proficiency among Afrikaans Speakers in South Africa." *Language Learning Strategies around the World: Cross-cultural Perspectives* (1996): 61-74.
- Fraenkel, Jack R., Norman E. Walle ve Helen H. Hyun. *How to Design and Evaluate Research in Education*. Vol. 7. New York: McGraw-Hill, 1993.
- Green, B. Samuel ve Neil J. Salkind. *Using SPSS for Windows and Macintosh (Analyzing and Understanding Data)*. New Jersey: Prentice-Hall, 2001.

- Kılıç, Abdurrahman ve Serkan Padem. "Üniversite Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Dil Öğrenme Stratejileri Kullanımlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi." *Elementary Education Online* 13. 2 (2014).
- Macaro, Ernesto. *Learning Strategies in Foreign and Second Language Classrooms: The Role of Learner Strategies*. London and New York: Continuum, 2001.
- O'Malley, J. Michael ve Anna Uhl Chamot. *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
- Onursal Ayırır, İrem, Sibel Arıoğul ve Dalım Çiğdem Ünal. "Cinsiyetin ve Öğrenim Alanlarının Hazırlık Öğrencilerinin Yabancı Dil Öğrenme Stratejisi Kullanımına Etkisi." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 42. (2012): 60-71.
- Oxford, L. Rebecca. *Language Learning Strategies. What Every Teacher Should*. New York: Newbury House Publishers. 1990.
- Oxford, L. Rebecca ve Judith A. Burry-Stock. "Assessing the Use of Language Learning Strategies World wide with the ESL/EFL Version of the Strategy Inventory for Language Learning (SILL)." *System* 23. 1 (1995): 1-23.
- Oxford, L. Rebecca ve Andrew D. Cohen. "Language Learning Strategies. Crucial Issues of Concept and Classification." *Applied Language Learning* 3 (1992): 1-35.
- Oxford, L. Rebecca ve M. E. Ehrman. "Adults' Language Learning Strategies in an Intensive Foreign Language Program in the United States." *System* 23. 3 (1995): 359-386.
- Özbay, Murat ve Emrah Boylu. "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler için Dil Öğrenme Stratejileri Envanterinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması." *Uluslararası Eğitimi Bilimleri Dergisi* 2. 4 (2015): 82-96.
- Özdamar, Kazım. *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Nisan Kitabevi, 2013.
- Özer, Bekir. "İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarının Eğitim Programlarında Öğrenme Stratejileri." *Eğitim Bilimleri ve Uygulama* 1.1 (2002): 17-32.
- Rubin, Joan. "What the "Good Language Learner" Can Teach Us." *TESOL Quarterly* 9 (1975): 41-51.

- Rubin, Joan ve diğerleri. *Intervening in the Use of Strategies in Language Learner Strategies*. Ed. Andrew D. Cohen ve Ernesto Macaro. Oxford-New York: Oxford University Press, 2011. 141-160.
- Stern, H. Hans. "What Can We Learn from the Good Language Learner?" *Canadian Modern Language Review* 31 (1975): 304-318.
- Varışoğlu, M. Celal. "Türkçe Öğrenen Litvanyalı Öğrencilerin Kullandıkları Dil Öğrenme Stratejileri." *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 59 (2017): 533-546.
- Weinstein, Claire. E. ve Richard E. Mayer. "The Teaching of Learning Strategies." *Handbook of Research on Teaching* Ed. M. C. Wittrock, New York: Macmillan, 1986. 315-327.